

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Kiærminder til Kong Frederik den Sjettes Krands

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Kiærminder til Kong Frederik den Sjettes Krands", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 22. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_653-txt-shoot-idm1074.pdf (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

I Danske Samfund.

(17de Decbr. 1839.)

Mine Herrer!

De har formodentlig Alle hørt, at vore *Sællandske Bønder* har bedt om Forlov til at bære Kong *Frederik* den *Sjettes* Lig til *Roskilde*, og det er et Træk, der vel især maae slaae hvem det forbauser: dem, der med ringe Tanker om alt *Dansk*, har endnu langt ringere om *Sællandsfarene*; men dog maa det 23ret inderlig glæde os, som vel har Tro til Folke-Hjertet, men trænge dog høilig til at styrkes i den, og skiøndt alle vore Høitideligheder, følgelig ogsaa vore Kongelige Ligbegængelser, er blevet saa unaturlige, stive og afmaalte, at Folkets levende Deeltagelse deri grændser til det Umuelige, saa vil vi dog haabe, *Majestæten*, med sit aabne Øie for det virkelig Store og Skiønne, vil finde Midler til at skiænke sin udødelige Forgæen ger en Udmærkelse, der vil være ligesaa passende, skiøn og uforglemmelig, som den var uventet og falder nuomstunder vanskelig. Det kommer nemlig her slet ikke an paa at Bønderne bære den elskede Konges Støv den hele Vei fra Friheds-Støtten til Grav-Kapellet, men kun derpaa, at de virkelig bære det, saa Ingen kan sige, det var kun en Flyve-Grille, men Folket selv faae Troen i Hænderne paa, at de elske den Hensovne.

Dog, selv om *Frederik* den *Sjettes* jordiske Levninger, for Etikettens Skyld, ei skulde falde i saa gode Hænder, som Menigmands de godvillig udstrakte unægtelig er, saa er dog, i mine Øine, *Frederik* den *Sjette* ved det blotte, velmeente og umistænkelige Tilbud aandelig baaret paa Hænderne af Folket til sit Hvilested, baaret af *Sællands Bønder*, som Ingen, det vi veed, uden *Frode Fredegod* og *Valdemar* den *Store*, og er det nu kun sandt, at han fortjende den Udmærkelse, bedre selv end *Valdemar*, fortjende den saa godt som nogen *Frode* kunde; da kan Ingen nævne et bedre Varsel for et udødeligt Navn og 24en velsignet Ihukommelse, end hvad der selv er Pant derpaa og Begyndelse deraf; thi en saadan Ligbegængelse vil ikke blot uopløselig sammenslynge hans Navn med *Frode* og *Valdemars*, men er i vore Dage saa himmelfalden, at den levende minder om *Balder*, den almindelig Elskedes, ved hvis Baal selv Rimthusser græd.

Ja m. H. Bøndernes Drist til at være *Frederik* den *Sjettes* Ligbærere kalder jeg en herlig Indskydelse af Dannemarks Skyts-Engel, der lover Danskheden Lykke og Held, og jeg veed Intet, der saa naturlig og liflig kunde skiænket min Følelse for Fremtid og Fortid, mit Haab og Minde, den Ligevægt, jeg aldrig ivrigere kunde ønske dem, end i disse Øieblikke, da det er mig en Trang at dvæle ved *Frederik* den *Sjettes* Minde og yde min Skærv til at befæste det hos den Slægt, der efter Naturens Orden skal staae ved vore Grave, men maa, for at staae der værdig, stige mens vi dale, staae aandelig paa vore Skuldre, og hjertelig i Mindet lade de forbigangne Slægter leve med sig, som de Forbilleder, der spaae om Fuldendelsen, og som de skjulte Aarsager, der skal forklares af deres Virkninger.

Skuer jeg saaledes tilbage paa det lange Tidsrum af meer end et halvt Aarhundrede, der i *Danmarks Historie* skal føre Navn efter *Frederik* den *Sjette*, da seer jeg ikke blot hvad for alle Samtidige var umiskienligt: en uafbrudt Række af Beviser paa denne ægte Skjoldungs Livsalighed, kongelige 25Standhaftighed og utrættelige Anstrængelse for Alt hvad der i hans Øine var Riget vigtigt og Folket gavnligt; men jeg seer ogsaa, hvad endnu, desværre, er langt fra at være Alle i Øine faldende, seer deri en af de største Overgange, der kan indtræffe i et Riges Skæbne og et Folkefærds Levnetsløb, og en af de farligste Overgange, fordi Løbebanen da under Jordskælv slaaer frygtelige Revner, der ei kan overkommes uden ved et dristigt Kæmpe-Skridt, saa, hvis det mislykkes, afbrydes Folke-Livet og føres til Graven, hvori Kongerigers saavel som Adelslægters Skjoldemærker synke, naar Kræfterne, som førde dem, udtømmes.

Ja m. H. Danmark oplevede under *Frederik* den *Sjette* en af de store og farlige, men, naar de lykkes, opløftende og glædelige, for Aarhundreder velgiørende, saalænge Riget staaer, uforglemmelige Overgange, hvorunder Alting vakler, Alting giærer, det Gamle er dødt og det Ny om ikke ufødt, saa dog spædt og svagt, kort sagt, i det Store og Hele hvad i det Mindre og Enkelte er Tilfældet ved alle mærkelige Konge-Skifter; thi disse store Overgange paa Folkenes og Menneske-Slægtens Udviklings-Bane, det er netop Konge-Skifter i den usynlige Verden, naar den ene *Tids-Aand* afløser den Anden, virkelige Tids-Aander nemlig, ikke Smaanisserne, der ride paa en Støvsky og nøies med øiebliklig Hylding, men dem der give Slægter deres Retning og Tidsrum deres Præg.

Dog, skiøndt dette netop er det rette, egenlige Udtryk, som angiver den virkelige Kraft-Grund i Løn26til den kun alt for øiensynlige Urolighed i Livet, Forvirring i Tankegangen, og bestandig Tvekamp paa Liv og Død mellem Gammelt og Nyt, som vi af Erfaring kiende, saa falder dog ethvert Udtryk om *virkelige* og virksomme *Aander* nødvendig meget dunkelt, om ikke bælmørkt, ved Overgangen fra den Skatteborger, Lysestøber og Bogorme-Tid, der sidst var oppe, en Tid, der vist nok i levende Live ogsaa havde sine gode Sider, men er nu kun et selvmodsigende Gienfærd, og var altid saa forskrækkelig *aandløs*, at den kaldte Bogstav-Skrift Aand, Penge Sjælen i al Bedrift og Opløsning den rette Forklaring. Vi vil derfor lade det staae ved sit Værd, hvad

der var de skjulte Aarsager til den store Overgang, og kun dvæle ved Tanken om, *hvortil* Overgangen skal være, hvad lykkeligviis ei er klarere nogensteds end netop i *Dannemark*; thi her var det aabenbar en *Fritalenheds*, en *Bonderaads* og *folkelig Oplysnings-Tid*, der vilde afløse den Forrige, og at denne maa vinde sin rette Skikkelse hos os, det er jo i *Danske Samfund* vort inderlige Ønske og vort lyse Haab, saa her kan Overgangen i *Sjette Fredriks Dage* aldrig kaldes for stor, eller Lovtalen over dens kongelige Leder findes overdreven. Det er nemlig soleklart, at denne Overgang kan aldrig lykkes uden ved en ligesaa glædelig som vidunderlig Opstandelse i Folke-Aanden fra Arilds-Tid, da hverken Bonde-Adel eller hjertelig Fritalenhed eller folkelig Oplysning er muelig, uden *Modersmaalets* Thronbestigelse og Dyrkelse i Aand og Sandhed, eller uden Oplivelsen af alle de store Minder, hvori Folket speiler sig, kort sagt: uden Folkelighedens Seier over alt Fremmed, Naturlighedens over alt det Konstlede.

At nu denne levende Fritalenheds, hjemmegjorte Bonderaads og folkelige Oplysnings-Tid vilde gestalte sig i Danmark ikke blot roligere og mildere, men ogsaa ægttere og ædlere end andensteds, det var nu vist nok snart i tredive Aar mit lyse, velgrundede Haab, velgrundet, hvad enten jeg saae tilbage til Danmarks Fortid og prøvede Roden hvorfra Stammen oprandt, eller jeg saae op til Fritalenhedens og den folkelige Oplysnings kongelige Velynder, Bonde-Vennen paa Enevolds-Thronen, *Frederik den Sjette*, der netop var en Fyrste, som hvert Folk maatte ønske sig ham, og takke Himlen for og ønske mange Aar, under en saadan Giæring, hvis lykkelige Udfald for største Delen og hvis milde Udvikling ganske beroer paa, at Folket har en elsket og æret Fyrste, som i Grunden er det Nyes oprigtige Velynder, men har dog baade Sindighed og Fasthed til at bevare den udvortes Ligevægt mellem de stridige Elementer, og vinder Tid til at forberede Udfaldet med sagte men sikre Skridt. Og at denne Roes over *Frederik den Sjette* ei er en af de sædvanlige Lovtaler over Levende og Døde, men hans fortjente Eftermæle, det seer man deraf, at man baade først og sidst i hans Regierings-Tid kan opvise store *Kiendsgjerninger*, som staae i levende Sammenhæng og udgjøre paa Kongens Side *Kæmpe-Skridtet* fra det Gamle til det Ny, saa vel forberedt og saa rolig gjort, at først Efterslægten ret vil kunne afsløre, forstaae og beundre det. Det er naturligviis *Stavnsbaandets Løsning* og *Folkeraadets Oprettelse*, jeg mener, disse levende Grund-Stene til Bondeheld og ægte, folkelig Oplysning og Fritalenhed, der for Efterslægten vil være de sikre, umistænkelige Vidnesbyrd om, at *Frederik den Sjettes* Hjerte slog i Takt med Folkets, og at hans Regiering, om end i gammel Stil, dog var i den ny Tids Aand, og tjende vidunderlig til dens rolige Udvikling og Overveielse. Stillede imellem disse to store Kiendsgjerninger er det først, at alle de Mindre vinde deres rette Betydning, og at alle Kong *Fredriks*, stundum mislykkede, men altid velmeente og immer fornyede Bestræbelser for Almuens Oplysning og Dannelselse, for *Modersmaalets* Dyrkelse, for Poesiens, Historiens, Oldgrandskningens og al Videnskabeligheds nordiske Opblomstring, alle disse utrættelige Bestræbelser, hvorpaa ingen Regiering var rigere, sammenknytte og sammenslynge sig til en sjelden Hæderskrands for *Frederik den Sjette*.

Men, saa velgrundet end mit lyse Haab om Danmarks Fremtid var under saadan en Fyrste, der sad ved Roret omtrent fra min Fødsel til nu, saa maatte jeg dog stedse klarere indsee, at da ingen Fyrste kan fremtvinge men kun forberede og understøtte sit Folks naturlige Udvikling, Oplysning og Dannelselse, og da han umuelig kan skabe men kun bruge og vanskelig nok zoopdage de levende Midler og Redskaber, der maae træde i Virksomhed, naar Værket skal lykkes, saa beroer Danskhedens Fornyelse og Danmarks lykkelige Fremtid ei mindre paa Folket end paa Kongen, og i Særdeleshed paa, at *Bønderne* har Hjerte til at skatte Kongens Bestræbelser, saa de ikke pøbelagtig betragte hans Velgierninger som et Rov, men som en herlig *Nyaarsgave*, der skal kiærlig paaskiønnes og værdig bruges, og at *Ordførerne* ei beskæmme Fritalenheden ved at skumle og forbitte, men benytte den til at oplive og oplyse, jævne og forlige.

Nu m. H. hvad enten vi betragte Læg eller Lærd, Konger eller Folk, maae vi, for at være billige, altid huske, at de, ligesom *vi selv*, er langt fra at være fuldkomne eller feilfri Naturer, men kortsynede, skrøbelige og paa mange Maader fristede Mennesker, og at hvor vi har *Mængden* for os, vil der altid findes endeel slette Personer, der ei har stort mere af Mennesket end Skikkelsen. Det maa derfor hverken nedbryde vort Haab eller forspilde vor Glæde, at vi kan finde en Lyde og en Hage ved Alt, eller selv det, at store, almindelige Velgierninger altid møde endeel sort Utaknemmelighed, og at der ved enhver friere Bevægelse kommer ikke blot megen Daarlighed men endeel Slethed og Lumpenhed for Dagen; men hvor et kongeligt og folkeligt Storværk, som det *Frederik den Sjette* utrættelig arbeidede paa, skal lykkes, der maa dog Stemningen i det Hele være hjertelig, og de største Kræfter og Gaver hos Ordførerne ligesaavel være paa 30Kongens som paa Folkets, paa Rettens og Billighedens som paa Livets og Frihedens Side; thi kun da vil Folket vinde Skiønsomhed paa Kongens Godhed og sit eget Tarv, og paa en værdig Maade vise begge Dele.

Vort *Folkeraad* er endnu saa nyt, er endnu i sine første Prøveaar, saa hvad vi end maatte ønske, var det dog ubilligt strax at forlange slaaende Beviser paa dets *folkelige* Bevidsthed og Fritalenhedens værdige Brug; men *Bonde-Adlingen* er alt saa gammel, og dette sit Værk kronede Kongen selv ved Bøndernes Optagelse i *Folkeraadet*, saa Taknemmeligheds-Beviset maatte ikke udeblive længe, naar det med Grund skulde ventes; men derfor kom det ogsaa ved den første Leilighed, der tilbød sig, og kom fra den Side, det mindst lod sig vente, saa nu tvivler jeg slet ikke paa, at jo den Danske Bondestand vil vise sig alt det Gode værdig, Kong *Frederik* ikke blot skiænkede men tilkæmpede den. At det rørende Taknemmeligheds-Beviis var uventet, siger jeg vist nok ikke, fordi jeg deler den almindelige Ringeagt for *Sællandsfaren*, thi det var ikke blot unaturligt, da jeg er selv en *Sællandsfar*, men det var ogsaa aldeles uhistorisk, saavist som det jo netop var *Sællandsfarene*, der, efter Sagnet, bar den gamle Leirekonge *Frode Fredegods Støv* "tre Aar om

Land" før de nænde at begrave det ved Værebro, og saavist som det, efter Saxos Vidnesbyrd, baade var Sællandsfarene, der med Biskop Axel i Spidsen, fornemmelig vovede Liv og Blod i Slave-Krigen under *Valdemar* den 31Store, og dem, der grædende lod Ploven staae og skiød Skuldre under Baaren, hvorpaa denne Konges Lig blev bragt fra *Vordingborg*, hvor han hensov, til *Ringsted*, hvor han hviler. Vis er jeg tvertimod paa at i den næste Fremtid, naar Tungebaandet løses, de gamle Sangtoner gienfødes, Krøniken oplives og Minderne vaagne, da vil man faae at see, der ikke blot banke ømme Hjerter men slumre store Kræfter under *Vadmels-Koften* ved *Leire*, *Sigersted* og *Vordingborg*, og sagtens trindt paa Øen, siden det Uventede skedte, siden selv Bønderne nærmest omkring *Hovedstaden*, som jeg var nær ved at opgive, saa klarlig vise, de har endnu Hjerte i Livet, og vil ikke være de Sidste men de Første til at ære Kong *Frederik* den *Sjette* paa hans Baare og i hans Grav. Nu tør jeg derfor af Hjertens-Grund ønske Danmark til Lykke med sin hæderlige Bondestand, der sikkert kun behøver den *folkelige Oplysning* og naturlige Dannelse, vi skyldte og *Christian* den *Ottende* vil skiænke den, for med ligesaamegen Flid at vise sig den gamle Stamme og den ny Stilling værdig, som den med Kraft vil holde fast paa *Frederik* den *Sjettes* kongelige Nyaarsgave!

Nu faldt det da af sig selv, hvad jeg nærmest havde Lyst til at ære Kongens lhukommelse med, thi det maatte være en *Bonde-Vise*, saa Dansk, saa jævn og hjertelig, som den vilde og som jeg Bogorm kunde overtale mig selv til at lade den lykkes. Dette 32vil vist nok, med vor fremmede Smag og forskruede Dannelse ei sige stort, men de Fleste vil dog sikkert finde Visen snarere for bondeagtig end for høitrvænde, og da den dog kun ved Andres Hjelp kan komme til Folket, vilde det ikke nytte, om den var hvad jeg og sikkert Folket med vilde kalde meget bedre. Tonen, hvorpaa den gaer er vel forslidt, men dog folkelig, som De strax vil høre.

1 Kong *Frederik* den *Sjette* henslumred i Fred,
Og hviler nu hos sine Fædre,
Han gjorde end ikke en Kat Fortred;
Der fødes ei Kongesøn bedre.
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

2 Hans Bane var tornet, hans Lykke var tynd;
Velsignede blev dog hans Dage!
Han talde af Hjertet med Liv og Fynd,
Sit Ord tog han aldrig tilbage!
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

3 Hans Øre var aabent for Sandhed og Ret,
For Klage, for Suk og for Bønner!
Af Mildhed og Møie han blev ei træt,
Og Bønderne kaldte han Sønner!
33Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

4 Hans Hjerte var Vox, men hans Villie Staal;
Sig selv kunde han overvinde!
Han elsked og æred vort Modersmaal,
Med det skal og vare hans Minde.
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

5 I tredive Aar bar han Konninge-Navn,
Sad meer end *halvtreds* dog ved Roret,
Og altid han saae paa den Ringes Gavn,
Det kalder man Skjoldunge-Sporet.
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

6 Det *Første*, han gjorde med *Enevoldsmagt*,
Maae Dannemarks Bønder vel huske;
Landsfaderen haver saavidt det bragt,
Dem kan ingen Herremand kuske!
Hans Bønder ham bar,

Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

7 Det var en *Skiær-Thorsdag*, hans Kæmper omkap
For ham gik i Ilden med Glæde,
Og *Engelands* Ulke de gav et Rap,
34Saa Blod maatte Mesterne græde!
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

8 Al Verden sig rustede mod ham engang,
Og *Norriges* Klipper han misted,
Men Kiærlighed trøstet i *Danevang*
Ham dog for al Modgang, han fristed!
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

9 Det *Sidste*, han gjorde med *Enevoldsmagt*,
Skal evig hans Fiender beskæmme:
Med *Dannemarks* Hjerte han slutted Pagt,
Gav Bønder i Rigsraadet Stemme!
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

10 Mens Folket har Tunge og Skolen har Pen,
Hans Rygte skal spørges saa vide;
Han elskede Skjalde og Sagamænd,
De mindes ham alle med Kvide!
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!

11 35Kong *Frederiks* Vise, i Fred og i Krig,
Skal sjunges i Mark og paa Bølge;
Gud glæde hans Hjerte i Himmerig!
Hans Fodspor lad Kongerne følge!
Hans Bønder ham bar,
Som *Valdemar*,
Som *Frode* om Land med Taare klar!
